

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЕКОНОМІКА СУЧАСНИХ
СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

МЕЛІТОПОЛЬ, 2018

УДК 331.162+65.011.47

Друкується за рішенням вченої ради Таврійського державного агротехнологічного університету від 26.06.2018 року, протокол №10.

Укладачі:

Синяєва Л. В. Економіка сучасних соціально-трудова відносин: навч. посібник / Л. В. Синяєва, С. А. Нестеренко, Н. О. Бочарова, С. Р. Плотніченко, О. М. Нестеренко, А. В. Ярчук. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. – 204 с.

Рецензенти:

Антонюк В. П. – д.е.н., професор, головний науковий співробітник Інституту економіки промисловості НАН України;

Гудзинський О. Д. – д.е.н., професор кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського, НУБіП;

Єрмаков О. Ю. – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємств, обліку і аудиту НУБіП.

ISBN 978-5-16-003063-0

У навчальному посібнику розглядаються питання сучасних соціально-трудова відносин, виключно важливих за значенням для сучасного суспільства в органічному взаємозв'язку з питаннями економіки праці.

Надані методологічні основи сучасних соціально-трудова відносин, предмет, задачі дисципліни, розглянуто еволюцію поглядів на категорію «праця», соціальну сутність сучасних соціально-трудова відносин як системи, механізм функціонування системи сучасних соціально-трудова відносин на етапі інноваційної економіки, нормативно-правові та організаційні проблеми становлення системи соціального партнерства в Україні, методологічні та організаційні особливості сучасних соціально-трудова відносин зайнятості, сучасні світові тенденції розвитку сучасних соціально-трудова відносин.

Навчальний посібник підготовлено у відповідності до освітніх стандартів вищої освіти для вивчення дисципліни «Економіка сучасних соціально-трудова відносин» для аспірантів з галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

УДК 631.162+65.011.47

ISBN 978-5-16-003063-0

Синяєва Л. В., Нестеренко С. А.,
Бочарова Н. О., Плотніченко С. Р.,
Нестеренко О. М., Ярчук А. В., 2018 р.
Таврійський державний агротехнологічний університет, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	
Тема 1. Сучасні соціально-трудоі відносини як галузь економічної науки.....	8
1.1. Еволюція поглядів на категорію «праця».....	8
1.2. Праця й соціально-трудоі відносини як предмет наукового економічного дослідження.....	10
1.3. Завдання, об'єкт, предмет вивчення дисципліни «Економіка сучасних соціально-трудоіх відносин».....	15
Тема 2. Теоретичні засади сучасних соціально-трудоіх відносин та суперечності їх розвитку. Праця як сфера життєдіяльності та провідний чинник виробництва.....	16
2.1. Соціально-економічна сутність праці та її функції.....	16
2.2. Зміст і характер праці.....	19
2.3. Види праці.....	23
Тема 3. Методологія та методика практичної реалізації соціально-трудоіх відносин, існуючих у системі інноваційних технологій і глобалізаційних процесів.....	26
3.1. Соціальна сутність сучасних соціально-трудоіх відносин як системи у сучасних умовах господарювання.....	27
3.2. Чинники формування сучасних соціально-трудоіх відносин.....	28
3.3. Сторони, суб'єкти і рівні сучасних соціально-трудоіх відносин....	33
3.4. Предмети і типи сучасних соціально-трудоіх відносин.....	36
3.5. Методи регулювання сучасних соціально-трудоіх відносин.....	40
Тема 4. Інституціональний підхід до сучасних соціально-трудоіх відносин. Механізм функціонування системи соціально-трудоіх відносин.....	41
4.1. Роль державних органів влади у регулюванні соціально-трудоіх відносин.....	42
4.2. Наймані працівники в системі соціально-трудоіх відносин.....	45
4.3. Діяльність профспілкових організацій в Україні.....	47
4.4. Правові та практичні аспекти діяльності організацій роботодавців в Україні.....	52
Тема 5. Концепція якості соціального партнерства.....	54
5.1. Поняття та сутність соціального партнерства.....	55
5.2. Засади соціального партнерства, вироблені МОП, їх сутність.....	57
5.3. Нормативно-правові та організаційні проблеми становлення системи соціального партнерства в Україні.....	60
Тема 6. Методологічні та організаційні особливості сучасних соціально-трудоіх відносин зайнятості.....	64

6.1. Зайнятість як соціально-економічна категорія і передумова формування сучасних соціально-трудових відносин.....	64
6.2. Економічна та соціальна сутність зайнятості.....	66
6.3. Види і форми зайнятості.....	66
6.4. Державне регулювання зайнятості.....	69
6.5. Безробіття як економічна категорія.....	71
6.6. Чинники формування безробіття.....	72
6.7. Види безробіття.....	73
6.8. Призначення державних, територіальних і базових програм зайнятості населення.....	75
6.9. Заходи щодо реалізації державної політики зайнятості.....	76
Тема 7. Міжнародна організація праці. Моніторинг соціально-трудової сфери.....	77
7.1. Історія становлення та розвитку Міжнародної організації праці.....	78
7.2. Організаційна структура Міжнародної організації праці.....	82
7.3. Цілі і основні напрямки діяльності Міжнародної організації праці..	87
7.4. Основні Конвенції МОП.....	90
Тема 8. Перспективи і проблеми розвитку сучасних соціально-трудових відносин в Україні та світі. Зарубіжний досвід розвитку сучасних соціально-трудових відносин.....	98
8.1. Поняття і основні риси глобалізації.....	99
8.2. Сучасні світові тенденції розвитку сучасних соціально-трудових відносин.....	101
8.3. Зарубіжний досвід регулювання сучасних соціально-трудових відносин у сфері зайнятості.....	103
8.4. Проблеми формування і розвитку сучасних соціально-трудових відносин в Україні.....	106
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКУМ	
Тема 1. Теоретичні основи та понятійний апарат економіки праці..	109
1.1. Підготовка есе по темі.....	109
1.2. Завдання для самостійної роботи питання для самоперевірки.....	109
1.3. Тестовий контроль знань.....	110
Тема 2. Організація праці в суспільстві. Закони економіки праці. Трудовий потенціал і його відтворення.....	113
2.1. Підготовка есе по темі.....	113
2.2. Завдання для самостійної роботи.....	113
2.3. Питання для самоперевірки.....	122
2.4. Тестовий контроль знань.....	122
Тема 3. Соціально-трудові стосунки: понятійний апарат і системний аналіз. Ринок праці і зайнятість населення.....	125
3.1. Теми доповідей і есе.....	125
3.2. Завдання для самостійної роботи.....	125
3.3. Питання для самоперевірки.....	127

3.4. Тестовий контроль знань.....	128
Тема 4. Показники економіки праці на макро- і мікрорівні.....	136
4.1. Теми доповідей і есе.....	136
4.2. Завдання для самостійної роботи.....	136
4.3. Питання для самоперевірки.....	141
4.4. Тестовий контроль знань.....	142
Тема 5. Рівень і якість життя населення. Доходи і витрати населення. Політика заробітної плати.....	151
5.1. Теми доповідей і есе.....	151
5.2. Завдання для самостійної роботи.....	152
5.3. Питання для самоперевірки.....	156
5.4. Тестовий контроль знань.....	157
Тема 6. Соціальна політика. Соціальний захист населення. Соціальне партнерство в ринковій економіці.....	163
6.1. Теми доповідей і есе.....	163
6.2. Завдання для самостійної роботи.....	164
6.3. Питання для самоперевірки.....	165
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ ПІДХОДИ І ХАРАКТЕРИСТИКИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ	
3.1. Визначення самостійної роботи.....	167
3.2. Види завдань для самостійної роботи.....	169
3.3. Організація і керівництво самостійною роботою.....	170
3.4. Критерії оцінки результатів самостійної роботи.....	170
ГЛОСАРІЙ.....	171
ЛІТЕРАТУРА.....	195